

УДК 368.01

DOI 10.33244/2617-5932.3.2019.72-79

Ю. М. Коваленко,
д.е.н., професор,
Університет ДФС України,
e-mail: kovalenko0202@ukr.net,
ORCID ID 0000-0002-5678-3185

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАХОВИХ І ПОВ'ЯЗАНИХ З НИМИ ПОСЛУГ

У статті досліджено сутність послуги, її тлумачення у національних і міжнародних нормативно-правових актах. Встановлено, що послуги необхідно визначати та класифікувати відповідно до функціонального призначення фінансового сектору (сектору фінансових корпорацій), де виробляються страхові та пов'язані з ними послуги. Запропоновано класифікацію страхових і пов'язаних з ними послуг за відповідними ознаками. Визначено сутність індустрії страхових і пов'язаних з ними послуг, а також страхової послуги, продукту та комплексу послуг. Запропоновано етапність процесу їхнього впровадження на ринок страхових послуг.

Ключові слова: страхова послуга, страховий продукт, страхова операція, страховик, виробництво.

Ю. М. Коваленко. Теоретические основы страховых и связанных с ними услуг

В статье исследована сущность услуги, ее толкование в национальных и международных нормативно-правовых актах. Установлено, что услуги необходимо определять и классифицировать в соответствии с функциональным предназначением финансового сектора (сектора финансовых корпораций), где производятся страховые и связанные с ними услуги. Предложена классификация страховых и связанных с ними услуг по определённым признакам. Определена сущность индустрии страховых и связанных с ними услуг, а также страховой услуги, продукта и комплекса услуг. Предложена этапность процесса их внедрения на рынок страховых услуг.

Ключевые слова: страховая услуга, страховой продукт, страховая операция, страховщик, производство.

Метою статті є визначення сутності страхових і пов'язаних з ними послуг, а також наведення відповідних класифікацій.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Сфера страхових і пов'язаних з ними послуг включає виробництво різноманітних видів послуг професійними учасниками страхового ринку. Сучасні зміни у функціонуванні цього ринку є настільки стрімкими, що вони не завжди набувають теоретико-методологічного осмислення та відповідного вивчення. У результаті нині маємо проблеми теоретичного, методологічного та емпіричного характеру, що позначаються на подальшому розвитку страхової діяльності й інтеграції страхового бізнесу у європейський та світовий економічний простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема страхової діяльності та виробництва страхових послуг присвячені праці західних вчених, зокрема Д. Блекуелла, З. Боді, В. Берга, А. Вагнера, Р. Вестерфілда, О. Гагена, Дж. Глауберга, П. Годме, Д. Джеффа, Д. Кідуелла, Д. Кеслера, Р. Колба, А. Манеса, Р. Мертонна, П. Мюллера, Р. Петерсона, С. Ру, Р. Родрігеса, Дж. Стігліца, Г. Шмолера та ін. Серед вітчизняних учених особливого значення для розвитку теорії та практики страхової діяльності набули дослідження В. Базилевича, О. Барановського, Н. Внукової, О. Вовчак, Т. Говорушко, О. Залетова, Л. Нечипорук, С. Онишко, С. Осадця, Р. Пікус, Т. Ротової, Н. Ткаченко, В. Тринчука, В. Фурмана та ін. Віддаючи належне напрацюванням учених у цій сфері, потрібно зауважити, що залишаються не до останнього визначеними зміст страхових послуг як різновиду фінансових послуг, статус страхових компаній як фінансових посередників і виробників страхових та інших послуг. Вимагають також перегляду підходи до класифікації цих послуг з огляду на потребу у забезпеченні інформаційної транспарентності страхової діяльності у цілому.

Виклад основного матеріалу. Розуміння послуги в економічній науці тлумачиться досить широко. З одного боку, розповсюдженим є підхід, де вона асоціюється з результатом діяльності (як змістовний підхід), а з іншого – розглядається як діяльність (процесуальний підхід). У найширшому розумінні послугою є суспільні відносини щодо формування соціально-економічних умов або еквівалентного суспільного обміну праці за відповідним договором [4, с. 40].

Щодо вітчизняного нормативно-правового визначення послуги, то Цивільний кодекс України її не наводить. Наразі гл. 63 «Послуги. Загальні положення» торкається договорів про надання послуг, коли одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором [12]. Зазначене не повною мірою відповідає специфіці укладання договорів у страховій діяльності, тож доцільнішим є трактування послуги як об'єкта цивільних прав. Уже у ст. 1 Закону України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ «Про захист прав споживачів» послуга трактується як «діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб» [7], тобто споживач може бути лише фізичною особою, що обмежує споживача-юридичну особу.

На нашу думку, більш прийнятним є визначення послуги у Генеральній угоді про торгівлю послугами (далі – ГАТС) Світової організації торгівлі (далі – СОТ), де вона є видом товару, тож підпадає під торговельні операції. Зазначено, що постачання послуг означає виробництво, розподіл, збут, продаж і доставку [2]. Подібне знаходимо у Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД (ДК 009:2010)), зокрема «послуги – це результат економічної діяльності, відносно якого не можна встановити права власності. Послуги не підлягають продажу окремо від процесу їх виробництва. Момент завершення виробництва послуги збігається з моментом надання її споживачеві» [3]. Інший підхід міститься у ст. 14.1.185 Податкового кодексу України, де постачання послуг тлумачиться як «будь-яка операція, що не є постачанням товарів, чи інша операція з передачі права на об'єкти права інтелектуальної власності та інші нематеріальні активи чи надання інших майнових прав стосовно таких об'єктів права інтелектуальної власності, а також

надання послуг, що споживаються в процесі вчинення певної дії або провадження певної діяльності» [5]. При цьому вітчизняна практика економічної діяльності базується на наданні послуг споживачу, а зарубіжна – продажу покупцям (споживачам). Винятком можна вважати КВЕД України, де послуги виробляються в усіх інституційних секторах економіки. Отже, продукцією є результат економічної діяльності, зокрема і страхової, і узагальноючим терміном, що стосується позначення як товарів, так і послуг.

Враховуючи окремі особливості складання національних рахунків, послуги потрібно визначати та класифікувати відповідно до функціонального навантаження окремого сектору економіки, зокрема фінансового (сектору фінансових корпорацій), де і виробляються страхові та пов'язані з ними послуги. При цьому споживачі таких послуг є одночасно і донорами/реципієнтами фінансових ресурсів, і їхня активність зростає.

Здебільшого за визначення страхової послуги посилаються на чинну нормативно-правову базу. Відповідно до Закону України від 07.03.1996 № 85/96-ВР «Про страхування» її можна визначити як «продаж юридично оформлених зобов'язань щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів» [8].

При цьому варто враховувати, що послуги у сфері страхування та системі накопичувального пенсійного забезпечення входять до складу фінансових послуг відповідно до Закону України від 12.07.2001 № 2664-III «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [9]. Погоджуємося з позицією О. Гаманкової, яка тлумачить страхову послугу як «фінансову послугу у вигляді продажу юридично оформлених зобов'язань з надання страхового захисту, яку пропонують на ринку страховики потенційним страхувальникам» [1, с. 79].

Наразі розуміння фінансової, зокрема страхової, послуги у нормативно-правовій базі не розкриває її зміст. Вона має свої специфічні риси і включається у системи вищого порядку як структурний елемент. Так, експерти МВФ [13] тлумачать фінансову послугу як трансакцію, що вимагається для отримання фінансового товару (для страхової діяльності – страхового продукту). Відповідно до ГАТС [2] страхова послуга – це будь-яка послуга страхового характеру, яку пропонує постачальник страхових послуг будь-якої країни-члена.

Нині укладено Угоду про партнерство і співробітництво між Україною та європейськими співтовариствами та їхніми державами-членами [11], де як додаток до неї наведено перелік страхових послуг, у нормативно-правовому регулюванні яких необхідно забезпечити приблизну адекватність з нормами ЄС. Проте маємо різні підходи до розуміння та класифікації страхових послуг, що суттєво відрізняються від переліку фінансових послуг СОТ і ЄС (табл. 1). Впровадження цих норм у вітчизняну практику є складним процесом, але потрібно усвідомлювати, що всі євроінтеграційні плани стосовно ринку страхових послуг будуть марними без гармонізації та уніфікації систем норм і стандартів щодо виробництва цих послуг.

Таблиця 1

Нормативні класифікатори страхових і пов'язаних з ними послуг

Керівництво зі статистики міжнародної торгівлі послугами	Угода про партнерство та співробітництво між Україною і європейськими співтовариствами та їхніми державами-членами	Генеральна угода про торгівлю послугами	Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»
Страхові послуги: страхування життя і пенсійне забезпечення; страхування вантажів; інші види прямого страхування; перестраховання; страхові послуги, допоміжні послуги	Усі види страхування та послуги, що надаються у зв'язку із страхуванням: пряме страхування (включаючи сумісне страхування): страхування життя; інші види страхування; повторне страхування і ретроцесія; посередництво у галузі страхування (брокерство та консультативні послуги); допоміжні послуги в галузі страхування (консультативні, актуарні, послуги щодо оцінки ризику та врегулювання претензій)	Страхові послуги та ті, що пов'язані зі страхуванням: пряме страхування (у т. ч. спільне страхування): життя; не пов'язане зі страхуванням життя; перестраховання і передача частини операцій; страхове посередництво (брокерське та агентське); допоміжні послуги щодо страхування (консультативні, актуарні, оцінка ризику та послуги щодо врегулювання претензій)	Послуги у сфері страхування та накопичувального пенсійного забезпечення

Джерело: складено на основі [2; 9; 10; 11].

Усі ці послуги формують індустрію страхових і пов'язаних з ними послуг, тобто частину економічного простору, де задовольняються потреби виробників і споживачів різноманітних страхових та інших послуг. До пов'язаних послуг можна віднести послуги страхових агентів, страхових і перестрахових брокерів, аварійних комісарів, актуаріїв, консультантів зі страхування, інвестиційних радників та ін. При цьому учасник страхової діяльності може підвищити свою конкурентоспроможність і зменшити потенційні ризики за рахунок диверсифікації видів своєї діяльності та виробництва страхових послуг із відповідними ознаками (табл. 2).

Отже, проведене дослідження дає змогу визначити страхову послугу як специфічний страховий товар, що має ціну та відповідні характеристики. Його не можна торкнутись, обміняти у випадку виявлення недоліків, але для цього товару важливим є наявність в обслуговуванні таких нематеріальних підтверджень їхньої якості, як компетентність і вигляд працівників установи-виробника страхової послуги, приміщення, якість оснащення, існування сучасної техніки, комфортних умов для страхувальника або іншого клієнта. Беззаперечним є і той факт, що споживача страхової послуги важче задовольнити порівняно з покупцем матеріальної речі. Основними ознаками, що вирізняють страхову послугу серед інших послуг, є ринковість, локальний характер, індивідуальність, взаємозалежність (комплементарність), взаємозамінність (субституційність), довіра до виробника, велика диференціація окремих видів страхових та пов'язаних з ними послуг.

Таблиця 2

Основні класифікаційні ознаки страхових та пов'язаних з ними послуг

№ з/п	Ознака	Види
1.	За способом перерозподілу грошових ресурсів	а) страхові послуги, що виробляються переважно фінансовими посередниками з відповідною ліцензією; б) послуги, що пов'язані зі страхуванням. Їхніми основними виробниками є страхові агенти, страхові та перестрахові брокери, аварійні комісари, актуарії, консультанти зі страхування та недержавного пенсійного забезпечення
2.	За ступенем обов'язковості	а) обов'язкові, реалізація яких є примусовою, незалежно від об'єктивної ситуації і суб'єктивної оцінки (обов'язкові види страхування); б) добровільні, реалізація яких є цілком добровільною і не обмежується жодними чинниками (крім законодавства)
3.	За рухом фінансових активів	а) послуги, виробництво яких супроводжується рухом фінансових активів (фінансове посередництво у сфері страхової діяльності); б) послуги, що виробляються без зазначеного руху (допоміжна діяльність у сфері страхування)
4.	За специфікою діяльності учасника ринку страхових послуг	а) традиційні – найбільш розповсюджені; б) додаткові – супроводжують процес виробництва традиційних страхових послуг, зокрема Bank Insurance; в) нетрадиційні, зокрема фондове страхування. Останні є своєрідним свідченням зрілості страхової діяльності й активності поведінки на ринку
5.	За технічною реалізацією	а) класичні, реалізація яких не пов'язана з електронними операціями; б) електронні, предметом яких є залучення та використання грошових коштів із використанням технологічних систем
6.	За диференціацією задоволення потреб споживача (страховика або застрахованої особи)	а) прямі – задовольняють існуючі (наявні) потреби щодо страхової послуги; б) непрямі, або супутні послуги, – задовольняють неявні потреби, що робить більш зручним виробництво прямих послуг без отримання споживачем додаткового доходу, але збільшують її цінність (телефонне управління активами, консультаційні послуги тощо)
7.	За групами споживачів	а) масові – охоплюють максимально широке коло споживачів (обов'язкове або групове страхування); б) спеціалізовані – спеціалізоване охоплення споживачів, оскільки послуга вимагає професійного рівня підготовки кадрів і спеціальних знань (фінансовий інжиніринг, консультаційні послуги тощо)
8.	За тривалістю страхової послуги та мети її споживання	а) стратегічні – дозволяють споживачу страхової послуги розробити та досягти істотних стратегічних перетворень у характері, напрямках і масштабах діяльності або образі життя (напокичувальне пенсійне страхування тощо); б) оперативні – дозволяють споживачу підготуватись і швидко розв'язати незаплановані проблеми (страхування кредитів тощо)
9.	За типом споживача	а) послуги домогосподарствам; б) послуги корпораціям; в) послуги суб'єктам загальнодержавного управління; г) послуги некомерційним організаціям (НКО)
10.	За часом появи результату	а) після тривалого проміжку часу; б) після середнього інтервалу часу; в) після короткого терміну часу; г) досить швидко
11.	За періодом виробництва	а) постійні, що виробляються незалежно від часу доби (інтернет-страхування); б) які виробляються у певний час доби, тобто у час роботи страховика
12.	За правовим оформленням	а) послуги, виробництво яких оформлено договором; б) послуги, виробництво яких витікає із законодавства
13.	За соціальним середовищем страхової діяльності	а) послуги, що потребують певного соціального середовища (виробляються страховими брокерами та ін.); б) послуги, що стосовно байдужі до існування соціального середовища (послуги страхових компаній, пенсійних фондів тощо)

Страхові та пов'язані з ними послуги не можна розглядати окремо від:

1) страхової операції – послідовності відповідних дій, що і складають зміст самих послуг. Послугою є діяльність, що спрямована на задоволення споживчих потреб, а операцією – процес реалізації чогось, що не обов'язково принесе задоволення потреби, тобто це формальна дія. Отже, страхова послуга може бути операцією, включати кілька операцій, а страхова операція не завжди може бути послугою;

2) страхового продукту – пакета взаємопов'язаних страхових та інших послуг, що їх пропонують фінансові посередники як товар. Нині спостерігається «перемішування» різних видів страхових послуг, пакети яких продаються як такий продукт. При цьому зустрічається отожднення страхових продукту та послуги. «Ядро» страхового продукту – базова номенклатура послуг, адже у кожного учасника страхової діяльності своя специфіка, тому вирізняють страховий, пенсійний, інвестиційний продукти тощо. У свою чергу, до «периферійних» послуг входять пов'язані зі страхуванням послуги, що доповнюють основні напрями страхової діяльності (без їхнього видозмінення та зачіпання) з метою залучення клієнтів, а також задоволення їхніх потреб найкращим способом.

Вищезазначене дозволяє надати визначення інноваційному страховому продукту як пакету взаємопов'язаних страхових послуг, що виникає за допомогою фінансової інженерії. На нашу думку, інновації на ринках страхових послуг – це інноваційне поєднання страхових послуг, що дозволяє винаходити нові страхові продукти з метою задоволення потреб клієнта, страхування ризиків, фінансового забезпечення інвестиційної діяльності тощо. Може відбуватися комбінування кількох страхових та інших послуг в один страховий продукт, декомпозиція страхового продукту, комбінування та декомпозиція у створенні синтетичного продукту.

Процес впровадження страхової послуги (продукту) на ринок охоплює такі основні етапи: пошукові дослідження; розробка концепції нової або вдосконалення існуючої страхової послуги (продукту); маркетингові дослідження; безпосередня розробка нової або вдосконалення існуючої послуги; її випробування та оцінювання з огляду на прийнятність; упровадження послуги на ринок. Проте сьогодні практично відсутні методологічні підходи до оцінювання ефективності певного інноваційного страхового продукту або портфеля таких продуктів;

3) комплекс страхових послуг – сукупність відокремлених видів страхових послуг, що об'єднуються в межах страхової діяльності (наприклад, інтернет-страхування тощо).

Висновки. Варто зазначити, що наведені класифікації і характеристики страхових та інших послуг, операцій і продуктів не претендують на довершеність, що пов'язано зі стрімким розвитком ринку страхових послуг, а також постійними змінами кон'юнктури фінансового ринку у цілому.

Потребує оновлення нормативно-правове забезпечення реалізації страхових послуг в Україні з метою приведення до світових стандартів, існуючої практики міжнародних страхового ринку і ринку страхових послуг, а також створення несуперечливого правового фундаменту для подальшого їхнього регулювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика : монографія / О. О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.

2. Генеральна угода про торгівлю послугами (ГАТС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_017.
3. Класифікація видів економічної діяльності (ДК 009:2010) : наказ Держспоживстандарту України : від 11.10.2010 № 457 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/.../FIN61334.ht...
4. Коваленко Ю. М. Теоретичні аспекти сутності послуги та її види / Ю. М. Коваленко // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2012. – № 2. – С. 38–46.
5. Податковий кодекс України : Кодекс : від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
6. Позднякова Л. О. Перестраховання: тенденції розвитку та шляхи вдосконалення / Л. О. Позднякова, Ю. М. Коваленко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 12. – С. 53–60.
7. Про захист прав споживачів : Закон України : від 12.05.1991 № 1023-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1023-12>.
8. Про страхування : Закон України : від 07.03.1996 № 85/86-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України : від 12.07.2001 № 2664-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
10. Руководство по статистике международной торговли услугами : статистические документы. – Женева, Люксембург, Нью-Йорк, Париж, Вашингтон : О.К., 2004. – 200 с.
11. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та європейськими співтовариствами та їх державами-членами : Угода, ратифікована Законом України : від 10.11.1994 № 237/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012.
12. Цивільний кодекс України : Кодекс : від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>.
13. Asmundson I. What Are Financial Services? [Електронний ресурс] / I. Asmundson // Finance & Development. – 2011. – Vol. 48, № 1. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2011/03/pdf/basics.pdf>.

REFERENCES

1. Gamankova, O. O. (2009), Rynok strakhovykh posluh Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka [Market of insurance services of Ukraine: theory, methodology, practice], KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. General Agreement on Trade in Services (GATS). – Retrieved from : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_017.
3. State Committee of Ukraine for Technical Regulation and Consumer Policy (2010), Order “Classification of types of economic activity”. – Retrieved from : search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/.../FIN61334.ht...
4. Kovalenko, Yu. M. (2012), “Theoretical aspects of the essence of the service and its types”, Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu, No. 2. – P. 38–46.
5. The Verhovna Rada of Ukraine (2010), Tax Code of Ukraine. – Retrieved from : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

6. Pozdnyakova, L. O. and Kovalenko, Yu. M. (2006), "Reinsurance: trends and ways to improve", Aktualni problemy ekonomiky, No. 12, Ukraine.
7. The Verhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On consumer rights protection". – Retrieved from : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1023-12>.
8. The Verhovna Rada of Ukraine (1996), The Law "On Insurance". – Retrieved from : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
9. The Verhovna Rada of Ukraine (2001), The Law "On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets". – Retrieved from : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
10. UNSTATS (2010), Guide to the statistics of international trade in services : [statistical papers]. Geneva, Luxembourg, New York, Paris, Washington.
11. The Verhovna Rada of Ukraine (1994), Agreement ratified by the Law of Ukraine "Agreement on partnership and cooperation between Ukraine and European communities and their member states". – Retrieved from : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012.
12. The Verhovna Rada of Ukraine (2003), "The Civil Code of Ukraine". – Retrieved from : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>.
13. Asmundson, I. (2011), What Are Financial Services? Finance & Development. – Vol. 48. – № 1. – Retrieved from : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2011/03/pdf/basics.pdf>.

Yu. M. Kovalenko. Theoretical bases of insurance services and related them services

Introduction. Modern changes in the functioning of the financial services market, in particular insurance, are so rapid that they do not always acquire theoretical and methodological reflection and appropriate study. As a result, we now have problems of theoretical, methodological and empirical nature, which affect the further development of insurance business and the full integration of insurance business in the European and world economic space. Purpose. The purpose of the article is to investigate the essence of insurance and related services, to bring them relevant classifications, as well as offering the author's editorial staff of insurance operations and product. Methods. The basis of the article is the general scientific methods of cognition: systemic; scientific abstraction, analysis and synthesis, functional and system analysis, induction and deduction; method of logical generalization. Results. It has been established that services need to be identified and classified in accordance with the functional load of the financial sector (financial corporations sector), where insurance and related services are performed. Their author's classification is proposed on the basis of features. The essence of the insurance industry and related services, as well as insurance services, products and their complex are determined. The phased process of their introduction in the market of insurance services is offered. Conclusion. The given classifications and characteristics of insurance services, operations and products do not claim to be perfect, due to the rapid development of the insurance services market, as well as in general, the constant changes in the financial market. Regulatory and legal support for the implementation of insurance services in Ukraine needs to be updated in order to bring the international insurance market and the insurance services market into line with international standards, as well as to create an unequivocal legal foundation for their further regulation.

Key words: insurance service, insurance product, insurance operation, insurer, production.

Стаття надійшла до редколегії 12 березня 2019 року